

Uppföljning av en kart- läggning av regeringens styrning av myndigheternas utåtriktade jämställdhets- arbete

JIMMY SAND

JÄMI

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Program Jämi – Jämställdhetsintegrering i staten
vid Nationella sekretariatet för genusforskning
PM: Att styra jämställt 2010

PM: Att styra jämställt 2010

Uppföljning av en kartläggning av regeringens styrning av myndigheternas utåtriktade jämställdhetsarbete

Inledning

Den 3 juli 2008 gav regeringen i uppdrag åt Nationella sekretariatet för genusforskning vid Göteborgs universitet att bygga upp ett stöd till statliga myndigheters arbete med jämställdhetsintegrering. Som led i detta Program Jämi gjordes under våren 2009 kartläggning av de direktiv om utåtriktat jämställdhetsarbete som finns angivna i de statliga myndigheternas instruktioner (före och efter hösten 2007, då en omfattande översyn gjordes) och regleringsbrev (åren 2007, 2008 och 2009).¹

Sedan 2005 har Statistiska centralbyrån gjort uppföljningar av indikatorer på Regeringskansliets arbete med jämställdhetsintegrering. Bland annat ingår där en liknande kartläggning av instruktioner och regleringsbrev som den Program Jämi gjort, men med ett annat resultat. För 2009 uppgår i SCB:s kartläggning antalet myndigheter med jämställdhet i instruktionen till 82 (att jämföra med 46) och antalet myndigheter med jämställdhet i regleringsbrevet till 119 (att jämföra med 41). Skillnaden i resultat kan förklaras av att SCB i sin kartläggning gjort en bredare sökning, med sökord som t ex "kvinnor", medan Program Jämis kartläggning är avgränsad till "jämst*" (det vill säga en sökning efter ord i dokumenten som inleds med jämst).²

Föreliggande PM är en uppföljning av Program Jämis kartläggning, vilken publicerades i *Att styra jämställt* (Jämirapport 1/09). Resultatet från den tidigare kartläggningen kompletteras här med motsvarande resultat för verksamhetsåret 2010.

---

¹ Samtliga myndighetsinstruktioner finns, liksom andra lagar och förordningar, i Svensk författningssamling (SFS). Riksdagen, *Svensk författningssamling (SFS)*, <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3910>, enligt den 8 november 2010. Samtliga regleringsbrev för de myndigheter som ingår i årsredovisningen till staten finns i Ekonomistyrningsverkets databas Statsliggaren, <http://www.esv.se/snabblankar/statsliggarenmedregleringsbrev/>, enligt den 8 november 2010.

² De kartläggningar som SCB gjort har använts bland annat i rapporten från Sveriges kvinnolobby, *På scenen: En feministisk genomgång av budgetpropositionen 2010*. Finns som pdf på <http://www.sverigeskvinnolobby.se/>.

Resultat

Kartläggning av myndigheternas instruktioner

En myndighet skapas i de flesta fall genom att regeringen, sedan riksdagen anslagit medel, utfärdar en förordning med myndighetsinstruktion, med bestämmelser om bland annat myndighetens organisation, samt utser myndighetens chef. Instruktionen kan sägas vara en myndighets centrala styrdokument. Samtliga myndighetsinstruktioner finns i Svensk författningssamling (SFS).³

Sedan rapporten *Att styra jämställt* skrevs (april 2009) har 9 myndigheter bildats.⁴ Av dessa är det endast Pensionsmyndigheten som har någon skrivning om utåtriktat jämställdhetsarbete i sin instruktion (2009:1173). Under 2 § står det bland en av punkterna att myndigheten ska "integrera ett jämställdhetsperspektiv i sin verksamhet".

Tabell 1. Myndigheter med direktiv om utåtriktat jämställdhetsarbete inskrivet i sin instruktion. Sorterade efter departementstillhörighet.

Departement	Myndighet	Förordning
Arbetsmarknadsdepartementet	Medlingsinstitutet	2007:912
Finansdepartementet	Länsstyrelserna (21 st.)	2007:825
Integrations- och jämställdhetsdepartementet	Diskrimineringsombudsmannen	2008:1401
	Ungdomsstyrelsen	2007:1140
Jordbruksdepartementet	Livsmedelsverket	2007:1043
	Sametinget	2007:1239
	Sveriges lantbruksuniversitet	1993:221
Justitiedepartementet	Brottsförebyggande rådet	2007:1170
	Brottsoffermyndigheten	2007:1171
Kulturdepartementet	Konstnärsnämnden	2007:1199
	Riksantikvarieämbetet	2007:1184
	Statens kulturråd	2007:1186
	Talboks- och punktskriftsbiblioteket	2007:1290
Miljödepartementet	Boverket	2007:1065
	Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande	2007:1059
Näringsdepartementet	Post- och telestyrelsen	2007:951
	Rikstrafiken	2007:1026
	Verket för innovationssystem	2007:1114
Socialdepartementet	Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap	2007:1431
	Försäkringskassan	2007:1235
	Pensionsmyndigheten	2009:1173
Utbildningsdepartementet	Högskoleverket	2007:1293
	Polarforskningssekretariatet	2007:1072
	Vetenskapsrådet	2007:1397
	Summa 44 st.	

³ Riksdagen, Svensk författningssamling (SFS), <http://www.riksdagen.se/Webbnav/index.aspx?nid=3910>, enligt den 8 november 2010. Alla Sveriges lagar och förordningar publiceras i SFS.

⁴ De nya myndigheterna är Försvarsexportmyndigheten, Försvarsunderrättelsesdomstolen, Linnéuniversitetet, Myndigheten för radio och TV, Trafikanalys, Trafikverket, Inspektionen för socialförsäkringen, samt Pensionsmyndigheten. Linnéuniversitetet, som bildades den 1 januari 2010 genom en sammanslagning av Växjö universitet och Högskolan i Kalmar, styrs i likhet med andra universitet och högskolor av högskolelagen och inte genom någon myndighetsinstruktion.

Universiteten och högskolorna är, i likhet med ett antal myndigheter som inte den här undersökningen omfattar,⁵ undantagna genom att inte regleras av en förordning med myndighetsinstruktion. Universitet och högskolor under utbildningsdepartementet styrs av högskolelagen (1992:1434). Genom lagen (2010:701) om ändring av högskolelagen har följande formulering upphört att gälla.

I diskrimineringslagen (2008:567) finns bestämmelser om att högskolorna inom ramen för sin verksamhet ska bedriva ett målinriktat arbete för att aktivt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, sexuell läggning eller funktionshinder för studenter och sökande till utbildningen. Lag (2008:575).

En motsvarande formulering finns kvar i diskrimineringslagen (2008:567) 14 § varför avlägsnandet av bestämmelsen från högskolelagen rimligen beror på en avsikt att ta bort dubbelregleringar. Tidigare var det lagen (2001:1286) om likabehandling av studenter i högskolan som rymde de bestämmelser om målinriktat arbete som högskolelagen hänvisade till, men den ersattes den 1 januari 2009 av diskrimineringslagen. I högskolelagen kvarstår en skrivning om att jämställdhet mellan kvinnor och män alltid skall iakttas och främjas i högskolornas verksamhet.

Kartläggning av myndigheternas regleringsbrev

Utöver de generella regelverken och de myndighetsspecifika instruktionerna, så styr regeringen också sina myndigheter genom årliga regleringsbrev.⁶ Dessa utgörs av en verksamhetsdel och en finansieringsdel, där den förstnämnda omfattar "Mål och återrapporteringskrav", "Organisationsstyrning" samt "Uppdrag".

Mål ska i första hand avse myndigheternas faktiska uppdrag och uppgifter, medan mål avseende samhällseffekter ska anges i begränsad omfattning och efter noga övervägande. Återrapporteringskrav ska i första hand bidra till att ge regeringen ett ändamålsenligt underlag för att kunna bedöma myndighetens insatser och resultat. Organisationsstyrning är ett uttryck för regeringens ansvar att skapa organisations-, styr- och ledningsformer som ger förutsättningar för att demokrati, rättssäkerhet och effektivitet prioriteras i förvaltningen. Under rubriken "Uppdrag" anges i förekommande fall krav på särskilda åtgärder som myndigheten ska vidta och krav på särskilt beslutsunderlag från myndigheten.

Det följande är kartläggning av de mål, återrapporteringskrav och uppdrag som tar fasta på utåtriktat jämställdhetsarbete och återfinns i regleringsbrevens verksamhetsdel. De mål ingår inte som finns under rubriken "Organisationsstyrning" och anses beröra främst det interna jämställdhetsarbetet.

---

⁵ De fyra myndigheterna under riksdagen – Riksdagens ombudsmän, Riksdagsförvaltningen, Riksrevisionen och Sveriges riksbank – styrs inte genom regleringsbrev från regeringen och är därigenom undantagna. Likaså Kungliga hov- och slottsstaten, som visserligen ligger under finansdepartementet men verkar under speciella förutsättningar och styrs genom grundlagarna. För det totala antalet myndigheter, se bilagan.

⁶ Samtliga regleringsbrev för de myndigheter som ingår i årsredovisningen till staten finns i Ekonomistyrningsverkets databas Statsliggaren, <http://www.esv.se/snabblankar/statsliggarenmedregleringsbrev/>, enligt den 8 november 2010.

För verksamhetsåret 2010 har 72 myndigheter formuleringar om utåtriktat jämställdhetsarbete i sitt regleringsbrev.

Tabell 2. Antal myndigheter med direktiv om utåtriktat jämställdhetsarbete inskrivet i sitt regleringsbrev för år 2010, per departement. Sorterade efter departementstillhörighet.

Departement	Myndigheter
Finansdepartementet	22 st. (Konjunkturinstitutet, Länsstyrelserna)
Försvarsdepartementet	3 st. (Försvarsmakten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Totalförsvarets pliktverk)
Integrations- och jämställdhetsdepartementet	2 st. (Diskrimineringsombudsmannen, Ungdomsstyrelsen)
Jordbruksdepartementet	1 st. (Fiskeriverket)
Justitiedepartementet	2 st. (Brottsförebyggande rådet, Åklagarmyndigheten)
Näringsdepartementet	1 st. (Tillväxtverket)
Miljödepartementet	1 st. (Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande)
Socialdepartementet	2 st. (Försäkringskassan, Socialstyrelsen)
Utbildningsdepartementet	36 st. (Universitet och högskolor (33 st.), Myndigheten för yrkeshögskolan, Statens skolverk, Vetenskapsrådet)
Utrikesdepartementet	2 st. (Svenska institutet, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete)
	<i>Summa 72 st.</i>

En jämförelse med verksamhetsåret 2009 visar att antalet myndigheter med formuleringar om utåtriktat jämställdhetsarbete har ökat från 41 till 72, det vill säga en ökning med 31 st. Ökningen kan förklaras med att universitet och högskolor, vilka har ett gemensamt regleringsbrev men räknas som 33 st. i ovanstående tabell, saknade dessa formuleringar för verksamhetsåret 2009. För verksamhetsåret 2010 finns de med, liksom för åren innan. (Bortsett från universitet och högskolor har antalet myndigheter med formuleringar om utåtriktat jämställdhetsarbete minskat från 41 till 39 st.)

Tabell 3. Andel myndigheter med direktiv om utåtriktat jämställdhetsarbete inskrivet i sitt regleringsbrev för år 2010, per departement.

Departement	Antal	Andel (%)
Arbetsmarknadsdepartementet	0/7	0
Finansdepartementet	22/41	54
Försvarsdepartementet	3/12	25
Integrations- och jämställdhetsdepartementet	2/6	33
Jordbruksdepartementet	1/8	13
Justitiedepartementet	2/16	19
Kulturdepartementet	0/23	0
Miljödepartementet	1/10	10
Näringsdepartementet	1/22	5
Socialdepartementet	2/15	13
Statsrådsberedningen	0/2	0
Utbildningsdepartementet	36/54	67
Utrikesdepartementet	2/10	20
<i>Totalt</i>	<i>72/227</i>	<i>32</i>

De 21 länsstyrelserna, för vilka ett gemensamt regleringsbrev utfärdas, sorterar under finansdepartementet. Även för de 33 universiteten och högskolorna under utbildningsdepartementet utfärdas det ett gemensamt regleringsbrev. Om man bortser från dessa kan det konstateras att inget departements myndigheter till en övervägande andel (över hälften) har direktiv om utåtriktat jämställdhetsarbete.